

Opinie

Je kunt op NRC rekenen voor betrouwbare informatie, duiding en analyse
 N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.



Luister naar
03:11

Lees of luister, digitaal of op papier

Een vrouw in een blok ijs

Joyce Roodnat Bij een nieuwe expositie van werk van Ed van der Elsen vraagt Joyce Roodnat zich af: maakte die man ooit een slechte foto? Ze wordt vooral betoverd door een foto van Jackie Kennedy, genomen vier jaar na de dood van John F. in Dallas.

🕒 7 september 2022 🕒 Leestijd 2 minuten

Op de witte wanden van de [galerie van Annet Gelink](#) in Amsterdam hangen foto's van Ed van der Elsen, geselecteerd op het thema 'Theater van de werkelijkheid'. Van der Elsen zag overall theater in, en dat was geen gimmick. Ik bekijk de foto's onder die vlag en denk automatisch aan Charlotte Salomon. Zij schreef in een zelfportret in badpak op haar eigen rug de vraag 'Leven of theater?' Ze kwam om in een concentratiekamp, haar vraag werd een brandmerk.

Leven of theater, wat betekent dat? Het antwoord geeft Shakespeare (als altijd; hij verslaat de Bijbel).

„All the world is a stage”, stelde hij vast, ons leven is acteren en wij hebben onze rol niet voor het uitkiezen. Oftewel: „Je verbeeldt je dat je aan de touwjes trekt / maar ach, het leven smijt je heen en weer”. Louis Davids zong het. Ed van der Elsen fotografeerde het.



Maakte die man ooit een slechte foto? Het lijkt er niet op. Al deze foto's slepen mee, maar eentje een beetje meer. Die met Jacqueline Kennedy. Jackie. De vrouw die ruimhartig haar tante en nicht financieel en anderszins te hulp schoot toen ze verkommerden in een vervuild landhuis waar de katten tegen de muren pisten en wasberen langs de elektriciteitsleiding naar binnen kropen (zie vooral [de documentaire Grey Gardens](#)). Dat was groots en gul van haar, maar daar denkt niemand aan. Zij blijft altijd de echtgenote van John F. Kennedy, president van de VS. Tijdens een rijtour in Dallas werd hij doodgeschoten. Zij zat ernaast. Dat was in 1963.

Vier jaar later fotografeerde Van der Elsen haar: Jacqueline, weer in een open limousine. Weer in het roze. Weer met een machtige man naast zich. Het lijkt een echo van Dallas, maar dit is Phnom Penh en die man is prins Sihanouk. Jackies Jack is dood. Zij niet, maar zijn dood is als een ijsblok waarin zij bevroren zit – dat is de streek die het levenstheater haar flikte, en dat verbeeldt Van der Elsen met deze foto.



Ed van der Elsen: Phnom Penh, Cambodia
Nederlands Fotomuseum Rotterdam/Annet Gelink 

Haar verweer zit in haar ogen. Die kijken in het eenoog van de camera. Ik verlies me in haar blik. En alles valt stil. Ik zie de film *Decision to Leave*, [de nieuwe film](#) van Park Chan-wook. Na afloop denk ik steeds aan ogen. De ogen van vissen. De ogen van een dode man. De ogen van een slapeloze rechercheur, ze lijken natte schoteltjes. In zijn ogen schuilt het oog van de storm, net als in de ogen van Jackie op de foto van Ed van der Elsen. Film en foto draaien

om de vraag wat te doen met een onverdraaglijke rol in het grillige toneelstuk van het leven.
Parks film sist: ga af, desnoods door de zijdeur.

Van der Elskens Jackie fluistert: dat nooit.



Lees ook een interview met regisseur Park Chan-wook:

‘Ik had voor ‘Decision to Leave’ geen seks en geweld nodig’